

МАСЛЕННИКОВ

Євген Іванович

evgenmaslennikov@ukr.net

доктор економічних наук,
доцент кафедри економіки
та управління, Одеський
національний університет
імені І.І. Мечникова

УДК 33

**ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОГО
РЕЖИМУ ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

**FEATURES A SPECIAL REGIME OF VAT
TAXATION OF AGRICULTURAL
ENTERPRISES**

БОЙЧУК

Софія Іллівна

sofiyacjaf@gmail.com

студент, Одеський національний
університет імені І.І.
Мечникова

У статті розглянуті особливості та сутність спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість підприємств сільського господарства, висвітлені невирішені проблеми даного податкового режиму, шляхи його удосконалення.

В статье рассмотрены особенности и сущность специального режима налогообложения налогом на добавленную стоимость предприятий сельского хозяйства, освещены нерешенные проблемы данного налогового режима, пути его совершенствования.

In the article features and essence of the special tax regime of Value Added Tax of agricultural enterprises were considered, unresolved problems of the tax regime, the ways of its improvement were elucidated.

Ключові слова: податок на додану вартість, спеціальний режим оподаткування, сільськогосподарські підприємства, податок, сільське господарство

Ключевые слова: налог на добавленную стоимость, специальный режим налогообложения, сельскохозяйственные предприятия, налог, сельское хозяйство

Keywords: value added tax, special tax treatment, agricultural enterprises, tax, agriculture

ВСТУП

Сільське господарство є стратегічною і важливою галуззю економіки України. Підприємства цієї галузі в сучасних умовах потребують державної підтримки, тому вони мають можливість використовувати спеціальний режим оподаткування податком на додану вартість.

Питання оподаткування сільськогосподарських підприємств, і зокрема нарахування податку на додану вартість розглядали в своїх працях наступні вчені Гарасим П.М., Дем'яненко М.Я., Лайко П.А., Осадчий С.О., Сенік В.М., Тулуш Л.Д. та інші.

Більш детального дослідження потребують проблеми застосування спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість у сільськогосподарських підприємствах.

МЕТА РОБОТИ

Метою статті є розкриття особливостей і сутності спеціального режиму застосування та висвітлення невирішених проблем даного податкового режиму, шляхів його удосконалення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти.

Для вирішення поставлених завдань було застосовано такі загальнонаукові та спеціальні методи: морфологічного аналізу – при уточненні понятійно-категоріального апарату дослідження; системного та структурно-логічного аналізу; формалізації; методу аналогії, порівняння та інтегрування.

РЕЗУЛЬТАТИ

Підприємства сільського господарства, стратегічної і важливої галузі економіки України, мають можливість користуватися спеціальними режимами оподаткування, мета яких сприяти їх розвитку. Одним з основних способів державної підтримки розвитку сільського господарства є застосування спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість діяльності у сфері сільського господарства, який регулюється статтею

209 Податкового кодексу України, проте його практичне використання в сільськогосподарських підприємствах має ряд суттєвих особливостей.

Положення Податкового кодексу України передбачають особливий порядок, згідно з яким сільськогосподарське підприємство має право обрати спеціальний режим оподаткування щодо сплати податку на додану вартість, який відповідно до податкового законодавства буде діяти до 1 січня 2018 р. [1].

В Податковому Кодексі України спеціальний режим оподаткування податком на додану вартість діяльності у сфері сільського господарства, регулюється статтею 209.

Сутність спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість полягає в тому, що сума ПДВ, нарахована сільськогосподарським підприємством на вартість поставлених ним сільськогосподарських товарів або послуг, не підлягає сплаті до бюджету, а повністю залишається у розпорядженні такого сільськогосподарського підприємства та використовується ним на цілі, пов'язані з виробництвом сільськогосподарської продукції.

Спеціальний режим оподаткування ПДВ сільськогосподарських підприємств можна зобразити схемою, представленою на рис. 1.

Рисунок 1. Сутність спеціального режиму оподаткування ПДВ сільськогосподарських підприємств

Сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету, але залишається у сільськогосподарського підприємства, визначається як різниця між загальною сумою податкових зобов'язань від поставок продукції та сумою податкового кредиту, що підлягає відшкодуванню у звітному періоді. Позитивна різниця між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом підлягає перерахуванню на спецрахунок у банку замість сплати до бюджету, а від'ємна різниця не підлягає бюджетному відшкодуванню та зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду згідно з п. 209.3 ПКУ [8, с. 60].

Сільськогосподарське підприємство у разі обрання спеціального режиму оподаткування відкриває спеціальний рахунок в банку і подає засвідчену органом державної податкової служби копію свідоцтва про реєстрацію сільськогосподарського підприємства як суб'єкта спеціального режиму оподаткування. Сума податку на додану вартість перераховується сільськогосподарським підприємством на спеціальний рахунок у строки, встановлені для перерахування суми податку на додану вартість до державного бюджету. Ця сума залишається в розпорядженні підприємства і може бути використана на виробничі цілі [3, с. 278].

Суб'єктом спеціального режиму оподаткування податком на додану вартість мають право зареєструватися виключно сільськогосподарські підприємства — юридичні особи, які є резидентами.

Обрати спецрежим по ПДВ може підприємство, основною діяльністю якого є постачання вироблених ним сільськогосподарських товарів (послуг) на власних або орендованих основних фондах, а також на давальницьких умовах, у якій питома вага вартості сільськогосподарських товарів та послуг становить не менше ніж 75 відсотків вартості всіх товарів (послуг), поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно [7, с. 863].

Отримані на спецрахунок кошти використовуються для відшкодування виробничих витрат, тобто за рахунок коштів на спецрахунок можна сплатити:

- заробітну плату працівникам, безпосередньо зайнятим виробництвом сільськогосподарської продукції;
- орендну плату за орендовані сховища, у яких зберігається власна сільськогосподарська продукція;
- орендну плату за орендовані сільгоспугіддя, якщо підприємство самостійно вирощує продукцію на них;
- орендну плату за сільгосптехніку, орендовану для обробітку землі чи збору врожаю;
- відсотки за кредитами, взятими для придбання сільськогосподарської техніки;
- суму єдиного податку платника 4 групи, якщо підприємство знаходиться на спрощеній системі оподаткування;
- послуги з питань оподаткування, бухгалтерського обліку, звітності, організації внутрішнього виробничого управління [8, с. 61].

Проте, незважаючи на безумовну вигідність для галузі такого режиму оподаткування, існують деякі проблеми його застосування. Підприємства повинні щомісячно слідкувати за тим, щоб питома вага вартості реалізованих сільськогосподарської продукції становила не менше 75 % вартості всіх товарів (послуг), поставлених протягом попередніх 12 періодів сукупно.

Зрозуміло, що для великих спеціалізованих агропідприємств такі критерії спецоподаткування ПДВ не є проблемними для виконання. Малі та середні підприємства навпаки, стають обмеженими у диверсифікації бізнесу, обтяжуються проблемою реалізації зайвих необоротних активів тощо.

Отже, критерії і механізми спецоподаткування ПДВ є більш вигідними для великого агропромислового бізнесу, аграрний сегмент якого переважно є спеціалізованим на виробництві сільськогосподарської продукції [2, с. 35].

Для порівняння, спеціальні режими та порядки оподаткування (в тому числі справляння ПДВ) в європейських країнах застосовуються в основному з метою спрощення податкових відносин з урахуванням специфіки фермерської діяльності, а не для поліпшення фінансового забезпечення суб'єктів аграрного бізнесу [6, с.50].

Таким чином, у країнах ЄС враховано особливості здійснення сільськогосподарської діяльності, і тому до сільськогосподарських товаровиробників, переважно фермерів, застосовується спеціальний податковий режим справляння ПДВ, що дозволяє спростити подакові відносини, зменшити податкове навантаження на даних господарюючих суб'єктів.

ВИСНОВКИ

Стрімкий розвиток агропідприємств, потреба розвитку галузі сільського господарства потребує детального розгляду та змін, уточнень до спеціального режиму оподаткування ПДВ аграрного бізнесу, що стимулюватиме у першу чергу сільський розвиток. В основу змін мають бути закладені нові концептуальні підходи, основними з яких є:

- побудова системи спеціального оподаткування ПДВ сільськогосподарських підприємств, як складової окремої системи податків в агропромисловій сфері;

- сприяння розвитку інтеграційних процесів між виробником, переробником та реалізатором;

- застосування системи спеціального оподаткування ПДВ для селоутворюючих аграрних підприємств, що буде сприяти розвитку сільської місцевості, створенню нових робочих місць;

- стимулювання диверсифікації аграрного бізнесу та участі підприємств у сільському розвитку;

- контроль за тим, щоб системаобчислення та сплата податку на додану вартість була зручною і зрозумілою для підприємств, які використовують даний спецрежим.

В цілому спеціальний режим оподаткування аграрного бізнесу є вигідними і стимулюючими розвиток сільськогосподарських підприємств. Разом з тим, критерії застосування і механізми реалізації цього режиму оподаткування ПДВ більш вигідні і зручні для великого аграрного бізнесу та переробних підприємств.

Застосування даного спецрежиму призводить до зменшення податкового навантаження з ПДВ для сільськогосподарських підприємств, що його використовують.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Жук В.М. Стан та розвиток спеціальних режимів оподаткування аграрного бізнесу / В.М. Жук // Фінанси України. – 2014. – № 7. – С. 33-42

3. Косторной С.В. Особливості нарахування податку на додану вартість у сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс] / С.В. Косторной // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 1(1). – С. 274-282. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znptdau_2013_1_1_35.pdf

4. Масленников Е.И. Анализ влияния льгот по НДС на формирование доходной части государственного бюджета Украины / Е.И. Масленников // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика.: ОНУ І.І. Мечникова. – 2008. – Вип. 18, т. 11. – С. 80-85.

5. Масленников Є.І. Основні засади реформування податкової системи України в сучасних умовах / Є.І. Масленников, Ю.Ю. Яцентюк // Науковий вісник – ОДЕУ. ВАМН. Науки: економіка, політологія, історія. – 2011. – № 23 (148). – С. 34-38.

6. Прокопчук О.Т. Європейський досвід функціонування ПДВ в галузі сільськогосподарського виробництва / О.Т. Прокопчук // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 3 (25). – С. 47-50.

7. Сарана С.В. Спеціальний податковий режим у сфері сільського і лісового господарства та рибальства / С.В. Сарана // Форум. – 2014. – № 1. – С. 860-866

8. Хомутенко В.П. Оподаткування суб'єктів господарювання: навч. посіб./ В.П. Хомутенко, І.С. Луценко, А.В. Хомутенко, О.Г. Волкова; за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: «ВМВ», 2014. – 418 с.